

Πρόσφυγες, Αιτούντες Άσυλο και Ασυνόδευτα Παιδιά

Πρόσφυγες, Αιτούντες άσυλο και Ασυνόδευτα Παιδιά

Οδηγίες για την τάξη (έμφαση στις μεθόδους διδασκαλίας)

1. **Εφαρμόστε θεραπευτικές παρεμβάσεις με δεδομένο ότι οι πρόσφυγες μαθητές συχνά υποφέρουν από μετα-τραυματικές διαταραχές** (αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν δραστηριότητες που θα βοηθούσαν αυτούς τους μαθητές να εξωτερικεύσουν τις οδυνηρές εμπειρίες τους μέσω της αφήγησης, της ποίησης, του χορού, της μουσικής, του θεάτρου ή οποιασδήποτε άλλης μορφής τέχνης που προέρχεται από την κουλτούρα και την πολιτιστική κληρονομιά των μαθητών).

[Αναφορά: Eisenbruch, M. (1991). From post-traumatic stress disorder to cultural bereavement: diagnosis of Southeast Asian refugees. *Social Science & Medicine*, 33(6), 673-680.]

2. **Αποφύγετε τις αναφορές σε θέματα που θα μπορούσαν να προκαλέσουν την ανάκληση τραυματικών εμπειριών στους μαθητές**, όπως είναι ο πόλεμος, η βία, ο χωρισμός στην οικογένεια, οι βομβαρδισμοί, τα όπλα, κλπ.

[Αναφορά: Eisenbruch, M. (1991). From post-traumatic stress disorder to cultural bereavement: diagnosis of Southeast Asian refugees. *Social Science & Medicine*, 33(6), 673-680.]

3. **Αποφύγετε το χωρισμό των μικρότερων παιδιών από τα μεγαλύτερα αδέρφια τους**, ειδικά εάν είναι σε κοντινές ηλικίες. Αυτό είναι ακόμα πιο σημαντικό για τα ασυνόδευτα παιδιά.

[Αναφορά: Rutter, J., & Jones, C. (1998). *Refugee Education: Mapping the Field*. Sterling: Stylus Publishing.]

Οδηγίες στο επίπεδο του σχολείου (έμφαση στις μεθόδους διδασκαλίας)

Προσαρμογές του Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Δώστε ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των παιδιών και στα Αγγλικά, καθώς επίσης και στη γλώσσα της χώρας υποδοχής μέσω επιπλέον προσωπικής ενισχυτικής διδασκαλίας.

Ενδυμασία στο σχολείο

Προμηθεύστε τους μαθητές με όποια υλική βοήθεια μπορεί να χρειάζονται, συμπεριλαμβανομένων ρούχων, σχολικών στολών, σχολικών τσαντών και βιβλίων.

Υποστήριξη μαθητών

1. Προμηθεύστε τους μαθητές με όποια υλική βοήθεια μπορεί να χρειάζονται, συμπεριλαμβανομένων ρούχων, σχολικών στολών, σχολικών τσαντών και βιβλίων.
2. Δώστε ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των παιδιών και στα Αγγλικά, καθώς επίσης και στη γλώσσα της χώρας προορισμού, μέσω επιπλέον προσωπικής ενισχυτικής διδασκαλίας.
3. Ζητήστε τη βοήθεια σχολικών ψυχολόγων ή άλλων συναφών επαγγελματιών προκειμένου να αντιμετωπίσετε ακραίες περιπτώσεις προσφύγων μαθητών, οι οποίοι πάσχουν από απώλεια αγαπημένων προσώπων, κατάθλιψη ή τραύμα.
4. Ορίστε έμπειρους εκπαιδευτικούς ως μέντορες αυτών των μαθητών, με βασικό καθήκον την εκπροσώπησή τους στη σχολική κοινότητα και την παρακολούθηση και υποστήριξη της ακαδημαϊκής τους προόδου και της προόδου της προσαρμογής τους στα νέα κοινωνικά δεδομένα.

[Αναφορά: McBrien, J. L. (2005). Educational needs and barriers for refugee students in the United States: A review of the literature. Review of educational research, 75(3), 329-364.]

5. Συνεργαστείτε με το σύλλογο των γονέων ώστε να βρεθούν εθελόντριες οικογένειες για να προσφέρουν οικογενειακή φροντίδα σε αυτά τα παιδιά ως ανάδοχες (ακόμα και για λίγες ώρες την εβδομάδα) **(αναφέρεται η οδηγία αυτή στα ασυνόδευτα παιδιά)**.
6. Αξιοποιήστε ψυχολόγους προκειμένου να πάρετε συνεντεύξεις από τα ασυνόδευτα παιδιά, έτσι ώστε να φέρετε στην επιφάνεια τα τραύματά τους και να τα βοηθήσετε να τα ξεπεράσουν **(αυτή η οδηγία αναφέρεται περισσότερο στα ασυνόδευτα παιδιά)**.

[Αναφορά: Rutter, J. (2001). Supporting Refugee Children in 21st Century Britain: A Compendium of Essential Information. Sterling: Stylus Publishing.]

Δημιουργία Τμημάτων/Ρυθμίσεις

Ομαδοποιήστε τα παιδιά που προέρχονται από την ίδια περιοχή, ώστε να παρακολουθούν εάν είναι δυνατόν το ίδιο σχολείο και την ίδια τάξη **(αυτή η οδηγία αναφέρεται περισσότερο στα ασυνόδευτα παιδιά)**.

Κοινότητα

1. Συνεργαστείτε με το σύλλογο γονέων, ώστε να βρεθούν εθελόντριες οικογένειες, για να προσφέρουν οικογενειακή φροντίδα σε αυτά τα παιδιά ως ανάδοχες (ακόμα και για λίγες ώρες την εβδομάδα) - **αυτή η οδηγία αναφέρεται περισσότερο στα ασυνόδευτα παιδιά**.
2. Συνεργαστείτε με τις τοπικές αρχές, την Εκκλησία ή φιλανθρωπικά ιδρύματα και ΜΚΟ, έτσι ώστε να παράσχετε στα παιδιά αυτά ένα ασφαλές και προστατευτικό οικογενειακό περιβάλλον **(αυτή η οδηγία αναφέρεται περισσότερο στα ασυνόδευτα παιδιά)**.

Φαγητό (Κυλικείο / Επισκέψεις / Κατασκηνώσεις / Εκδρομές)

Διασφαλίστε ότι αυτοί οι μαθητές λαμβάνουν θρεπτικά και πλούσια σε θερμίδες γεύματα κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων **(αυτή η οδηγία αναφέρεται περισσότερο στα ασυνόδευτα παιδιά)**.

Άλλα (Υγεία)

Ελέγχετε περιοδικά την υγεία αυτών των μαθητών. Πρέπει να κάνετε τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να διασφαλίσετε τον εμβολιασμό όλων των ασυνόδευτων παιδιών και των προσφύγων.

Γονείς / Σύλλογοι Γονέων

Συνεργαστείτε με το σύλλογο γονέων, ώστε να βρεθούν εθελόντριες οικογένειες για να προσφέρουν οικογενειακή φροντίδα σε αυτά τα παιδιά ως ανάδοχες (ακόμα και για λίγες ώρες την εβδομάδα) - **αυτή η οδηγία αναφέρεται περισσότερο στα ασυνόδευτα παιδιά**.

Υποστηρικτική βιβλιογραφία

Ορισμός των προσφύγων:

Σύμφωνα με τη συνθήκη του 1951 του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, η οποία αποτελεί το πλέον σημαντικό νομικό κείμενο σχετικά με την περιγραφή του status και των δικαιωμάτων των μεταναστών και η οποία έχει υπογραφεί από 144 χώρες: «πρόσφυγας είναι κάθε άτομο το οποίο λόγω ενός εύλογου φόβου να καταδιωχθεί για φυλετικούς, θρησκευτικούς, εθνικούς λόγους ή για λόγους συμμετοχής σε μια κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, καταφεύγει σε άλλη χώρα».

Σύμφωνα με το άρθρο 22 της ίδιας συνθήκης:

1. Τα υπογράφοντα κράτη δεσμεύονται να παράσχουν στους πρόσφυγες την ίδια μεταχείριση με αυτή που παράσχουν στους πολίτες τους αναφορικά με το δικαίωμα στη στοιχειώδη εκπαίδευση.
2. Τα υπογράφοντα κράτη δεσμεύονται να παράσχουν στους πρόσφυγες όσο καλύτερη μεταχείριση γίνεται, και σε κάθε περίπτωση όχι λιγότερο καλή από αυτή που παρέχεται κάτω από τις ίδιες συνθήκες σε αλλοδαπούς, αναφορικά με την εκπαίδευση πέραν της στοιχειώδους, και ειδικότερα σε ό,τι αφορά την πρόσβαση σε σπουδές, την αναγνώριση ξένων σχολικών πτυχίων, διπλωμάτων και τίτλων σπουδών, την καταβολή διδάκτρων και την παροχή υποτροφιών.

Ορισμός των Αιτούντων Άσυλο:

Σύμφωνα με τη υπηρεσία προσφύγων του ΟΗΕ ένα άτομο το οποίο αιτείται άσυλο είναι κάποιος του οποίου η αίτηση δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Στο τέλος του 2014 υπήρχαν περίπου 1.8 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο οι οποίοι ανέμεναν τις αποφάσεις σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου τις οποίες είχαν υποβάλλει.

Ορισμός ασυνόδευτων παιδιών:

Ένα ασυνόδευτο παιδί είναι κάθε παιδί κάτω από 18 χρονών, εκτός εάν σε μια χώρα το όριο ενηλικίωσης είναι μικρότερο, το οποίο έχει χωριστεί από τους γονείς του και δεν λαμβάνει κάποια φροντίδα από κάποιον ενήλικα, που κατά το νόμο ή τα ήθη έχει την ευθύνη για αυτό (UN, "Refugee Children: Guidelines on Protection and Care", σ.121).

Βιβλιογραφική επισκόπηση

Τα σχολεία παίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση των παιδιών. Για ένα προσφυγόπουλο, αυτή η διαδικασία κοινωνικοποίησης συχνά διακόπτεται βίαια στην πατρίδα του έως ότου ξεκινήσει ξανά η εκπαίδευσή του σε ένα νέο σχολείο στη χώρα υποδοχής. Η ένταξη στο νέο σχολείο συχνά δεν συνάδει με την κατάσταση που επικρατούσε στην πατρίδα των παιδιών αυτών ή με τις προηγούμενες σχολικές του εμπειρίες. Για παράδειγμα, μπορεί να υπάρχουν διαφορές όσον αφορά την πειθαρχία στο σχολείο, τη σχολική κουλτούρα, τις μαθησιακές διαδικασίες, οι οποίες με τη σειρά τους προκαλούν πρόσθετη πίεση σε ένα τέτοιο παιδί, που έχει ήδη βιώσει πολλαπλές αλλαγές, τραύματα και απώλειες.

Ένα από τα πιο σημαντικά επομένως στοιχεία για τα προσφυγόπουλα είναι να προσαρμοστούν και να αναπτύξουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες μέσα στο νέο κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον του σχολείου. Η πορεία της προσφυγιάς σχεδόν πάντα διακόπτει βίαια τόσο την πορεία κοινωνικοποίησης του παιδιού, όσο και την ομαλή εξέλιξή του στη μάθηση και την απόκτηση ικανοτήτων (Ahearn & Athey, 1991).

Τα σχολεία οφείλουν να παίξουν ένα ρόλο στη συνέχεια της εξέλιξης των παιδιών, μέσω:

- Της παροχής βοήθειας στα προσφυγόπουλα, ώστε αυτά να αισθανθούν λιγότερο «αόρατα», δημιουργώντας ένα ασφαλές και επιβεβαιωτικό για αυτά περιβάλλον, μέσα στο οποίο θα αισθάνονται ότι έχουν υποστήριξη και κατανόηση
- Της διοργάνωσης μαθησιακών δραστηριοτήτων εντός του σχολικού προγράμματος, οι οποίες εμπερικλείουν τις εμπειρίες των προσφυγόπουλων και βοηθούν τα παιδιά αυτά να αντιμετωπίσουν με θετικό τρόπο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν
- Παροχής θεραπευτικής και κοινωνικής υποστήριξης, έτσι ώστε να βοηθούν τα παιδιά αυτά να ενσωματωθούν στη σχολική κοινότητα, χωρίς να χάσουν τη δική τους ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα.

Σε σχέση με την εκπαιδευτική αντιμετώπιση της συμπεριφοράς αυτών των παιδιών στην τάξη, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί:

- Να μην αντιμετωπίζουν ως πρόβλημα τις αντιδράσεις των παιδιών στις πολλαπλές απώλειες και στις αλλαγές που έχουν βιώσει
- Να είναι ευαίσθητοποιημένοι και ανοικτοί απέναντι στους τρόπους με τους οποίους τα προσφυγόπουλα μπορεί να επηρεαστούν από τα δρώμενα μέσα στην τάξη
- Να συμμετέχουν σε κατάλληλες επιμορφώσεις και ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση, σχετικά με την εκπαίδευση προσφύγων αλλά και τις επιπτώσεις των τραυμάτων που έχουν βιώσει αυτά τα παιδιά κατά την εκπαιδευτική τους πορεία.

Η αποκατάσταση μιας αίσθησης ασφάλειας είναι η ύψιστη προτεραιότητα για τα προσφυγόπουλα. Χρειάζεται να δημιουργηθεί στο σχολείο, αλλά και σε κάθε μια τάξη ξεχωριστά, ένα ασφαλές περιβάλλον. Μια προσέγγιση σε επίπεδο τάξεων είναι η δημιουργία μικρών ομάδων εργασίας, εντός των οποίων οι μαθητές μπορούν να μάθουν, ανταλλάζοντας γνώσεις και εμπειρίες στο πλαίσιο ενός ζεστού και υποστηρικτικού περιβάλλοντος. Παράλληλα, η διδασκαλία ή η ενίσχυση

της διδασκαλίας θεμάτων με διαπολιτισμικό ενδιαφέρον από το αναλυτικό πρόγραμμα, καθώς και η εκπόνηση σχετικών σχεδίων έρευνας (projects), θα μπορούσε να βοηθήσει ώστε να αυξηθεί το επίπεδο κατανόησης, αποδοχής και αμοιβαίου σεβασμού μέσα στο σχολείο. Επίσης, εστιάζοντας το ενδιαφέρον του σχολείου σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μετανάστευσης, θα επιτύγχανε τόσο την ενημέρωση όλων των μαθητών αναφορικά με τις ανάγκες και τις εμπειρίες των προσφυγόπουλων, αλλά και θα επικύρωνε τη σημασία αυτών των εμπειριών.

Τέλος, η θετικά αυξημένη και πολιτισμικά επιτυχής συνεργασία μεταξύ σχολείων και οικογενειών προσφύγων, η οποία περιλαμβάνει προγράμματα συμμετοχής των γονέων προσφύγων σε σχολικές εκδηλώσεις, είναι απαραίτητη ώστε να διασφαλιστεί η πολιτιστική ποικιλομορφία και η ομαλή επικοινωνία μέσα στη σχολική κοινότητα. Η εμπλοκή και συμμετοχή των προσφύγων γονέων στο σχολείο είναι σημαντική για τη διασφάλιση της σχολικής επιτυχίας των προσφυγόπουλων.

[Αναφορά: Προσαρμογή από το “Interventions for Refugee Children in New Zealand Schools: Models, Methods, and Best Practice” accessed at <http://www.educationcounts.govt.nz/publications/schooling/5463/chapter-1>]

Ιστοσελίδες και Αναφορές Οργανισμών

Ιστοσελίδα της Υπηρεσίας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες η οποία παρέχει ενδιαφέροντα υλικά για τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την εκπαίδευση προσφύγων: <http://www.unhcr.org/education.html>

Ιστοσελίδα του Διεθνούς Δικτύου για την Εκπαίδευση σε συνθήκες κρίσης: <http://www.ineesite.org/en/>

Αναφορά για τις διεθνείς τάσεις στο πεδίο της εκπαίδευσης προσφύγων. UNHCR, 2011: Refugee Education: a Global Review

Ιστοσελίδα της κυβέρνησης της πολιτείας Alberta στον Καναδά η οποία περιλαμβάνει υλικά και ιδέες για την εκπαίδευση προσφύγων: <http://teachingrefugees.com/>

Αναφορά του Υπουργείου Παιδείας της Νέας Ζηλανδίας με τίτλο “Literature Review: Interventions for Refugee Children in New Zealand Schools: Models, Methods, and Best Practice”: http://www.educationcounts.govt.nz/__data/assets/pdf_file/0016/12139/interventions.pdf

Αναφορά του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού η οποία περιλαμβάνει οδηγίες σχετικά με τον τρόπο εργασίας με ασυνόδευτα και παιδιά που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους: <http://www.unhcr.org/protection/children/4098b3172/inter-agency-guiding-principles-unaccompanied-separated-children.html>

Αναφορά του Επιτρόπου του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες η οποία περιλαμβάνει οδηγίες πολιτικής και καλές πρακτικές για τη διαχείριση ασυνόδευτων παιδιών αιτούντων άσυλο: <http://www.unhcr.org/publications/legal/3d4f91cf4/guidelines-policies-procedures-dealing-unaccompanied-children-seeking-asylum.html>

Χρήσιμα περιοδικά

Race, Ethnicity and Education: <http://www.tandfonline.com/loi/cree20#.Vo5mHfeTviU>

Intercultural Education: <http://www.tandfonline.com/loi/ceji20#.Vo5oMPeTviU>

Diaspora, indigenous and minority education: <http://www.tandfonline.com/toc/hdim20/current>

Αναφορές

European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). European Union LGBT survey: Main results. Vienna: FRA – European Union Agency for Fundamental Rights.

Ahearn, F. L., & Athey, J. L. (1991). Refugee children: Theory, research, and services. Johns Hopkins Univ Press.

Beiser, M., Dion, R., Gotowiec, A., Hyman, I., & et al. (1995). Immigrant and refugee children in Canada. Canadian Journal of Psychiatry, 40(2), 67-72.

Bolton, B., & Spafford, T. (1998). Supporting refugee children in east London primary schools. In C. J. J. Rutter (Ed.), Refugee education: Mapping the field. London: Trentham.

Dryden-Peterson, S. (2011). Refugee education: A global review. Geneva: UNHCR.

Eisenbruch, M. (1991). From post-traumatic stress disorder to cultural bereavement: diagnosis of Southeast Asian refugees. Social Science & Medicine, 33(6), 673-680.

Hattam, R., & Every, D. (2010). Teaching in fractured classrooms: refugee education, public culture, community and ethics. Race Ethnicity and Education, 13(4), 409-424.

Hyder, T. (1998). Supporting refugee children in the early years. In C. Jones & J. Rutter (Eds.), Refugee education: Mapping the field. London: Trentham Books.

Matthews, J. (2008). Schooling and settlement: Refugee education in Australia. International Studies in Sociology of Education, 18(1), 31-45.